De Vlaams-Nederlandse Schelde Delta: een UNESCO Global Geopark in wording

Unesco-trefdag
Brussel, 14 oktober 2021

WAT IS EEN UNESCO GLOBAL GEOPARK

Gebiedsnetwerk met UNESCO Global Geopark keurmerk voor:

- geologisch erfgoed en landschappen van **internationale betekenis**
- gebied waar geologie, landschap, cultuur(historie) en natuur samen de **identiteit** bepalen
- **sites** in het gebied die het verhaal zichtbaar en beleefbaar maken
- bijbehorende **educatie**, **duurzaam toerisme/recreatie en onderzoek**
- betrokken **lokaal** initiatief en draagvlak
- *gebied waar het ontstaan en het verleden lessen, inspiratie en daarmee richting geven aan de toekomst*

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization · UNESCO Global Geoparks

GEOPARK SCHELDE DELTA

UNESCO GEOPARK: KEURMERK VOOR UNIEKE GEBIED!

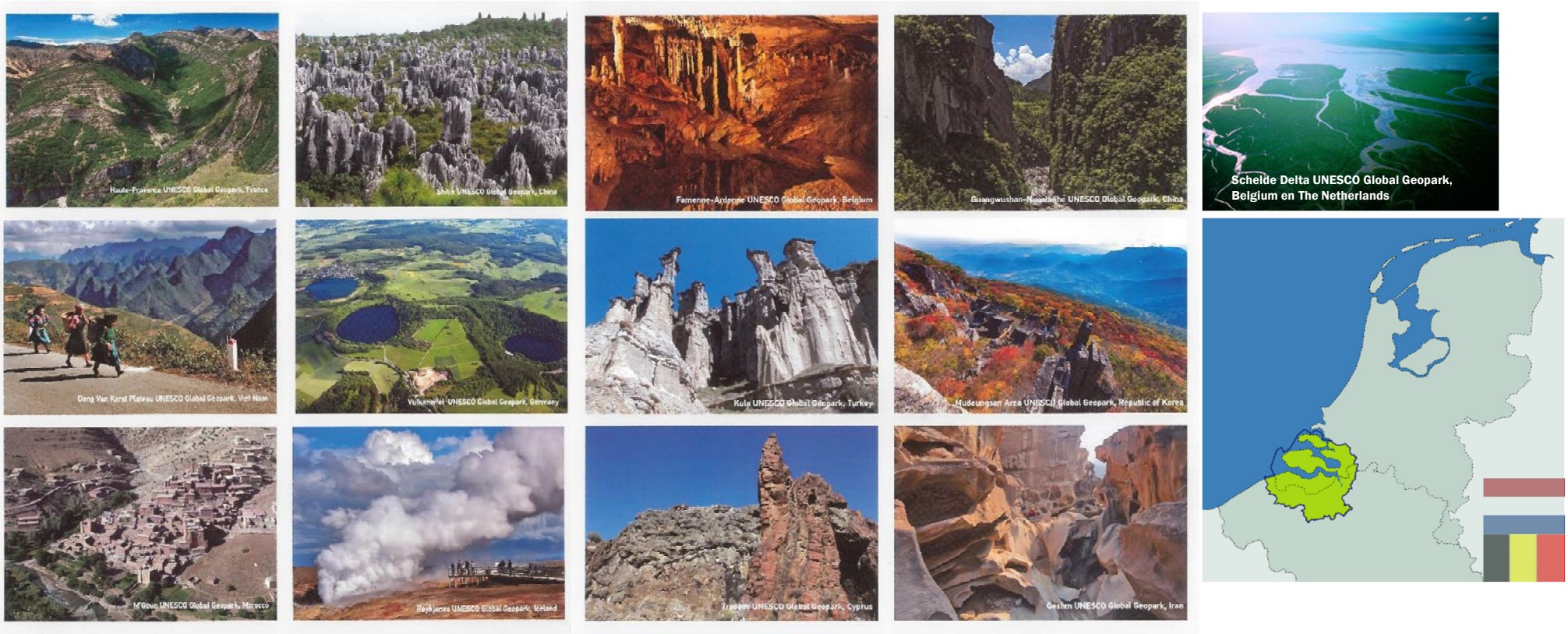

EUROPEES EN WERELDWIJD NETWERK

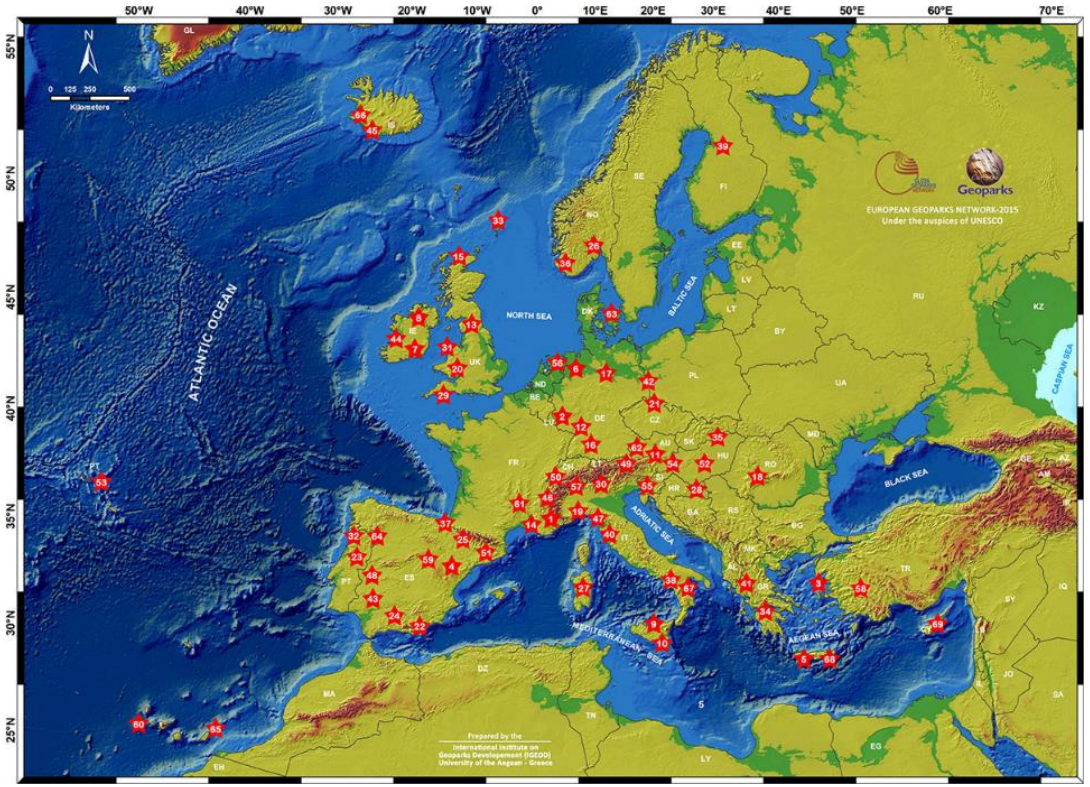

GEO PARK DE HONDS RUG i.o.

Geopark de Hondsrug

Van alle tijden...

Geopark Odsherred

Landskabet, lyset og livet

GEOPARK
SCHELDE
DELTA i.o.
CLIMATE
LIVING LAB
SCHELDE
DELTA i.o.
Aspiring Unesco
Global GeoPark
De Vlaams-Nederlandse Schelde Delta:
een UNESCO Global GeoPark in wording

DE SCHELDE: EEN DYNAMISCHE RIVIER MET EEN DELTA/ESTUARIUM…

50 miljoen jaar “on the tides of time and climate” (Eoceen – Oligoceen – Holoceen)

DE SCHELDE: EEN DYNAMISCHE RIVIER MET EEN DELTA/ESTUARIUM…

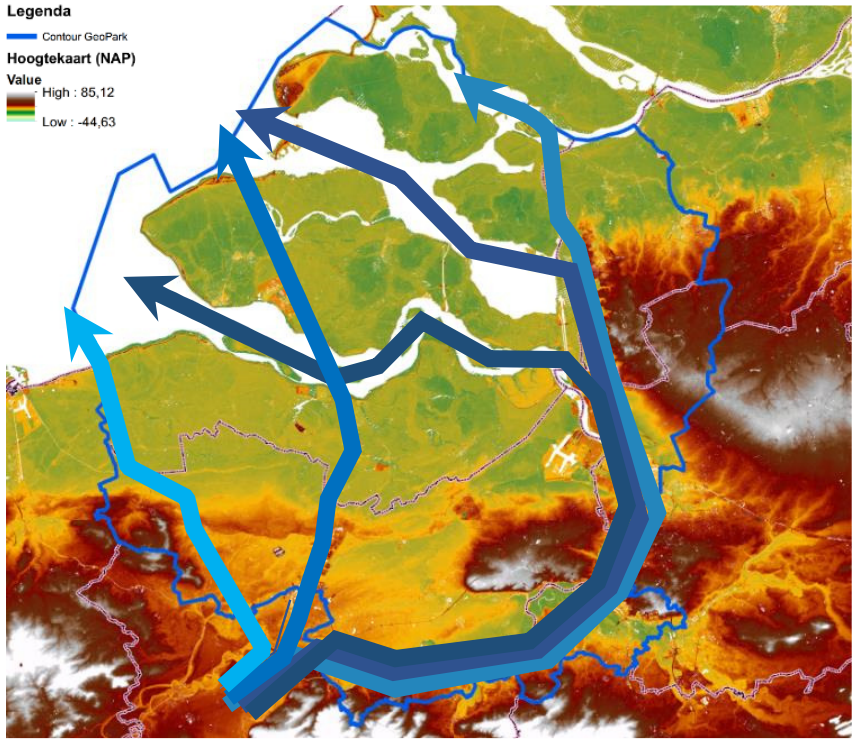

- Schelde als **blauwe** draad door het gebied
  - loop meerdere keren verlegd
  - wisselwerking land - rivier – zee
- Geologisch relatief jong

DE SCHELDE: EEN DYNAMISCHE RIVIER MET EEN DELTA/ESTUARIUM…

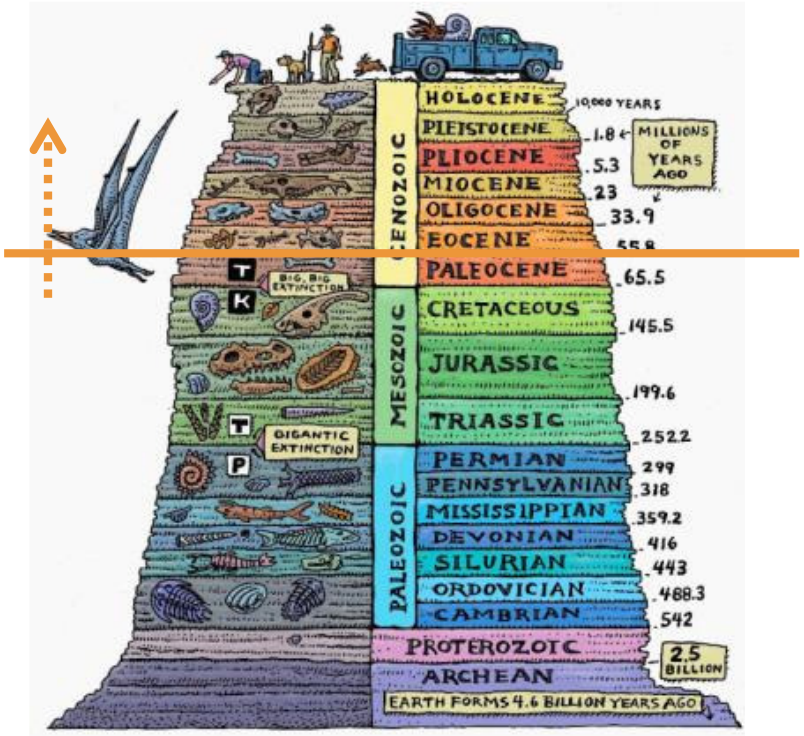

- Schelde als **blauwe** draad door het gebied
  - loop meerdere keren verlegd
  - wisselwerking land - rivier – zee
- Geologisch relatief jong

GEOLOGISCHE TIJDLIJN: **vertrekpunt = wetenschappelijke basis**

...VAN 50 MILJOEN JAAR GELEDEN TOT NU...

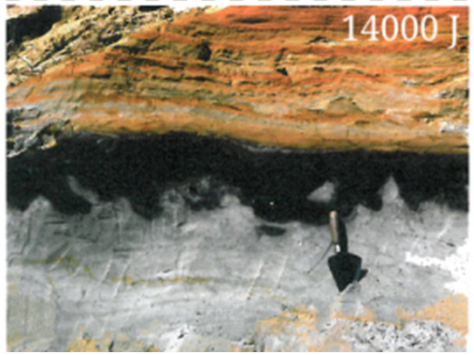

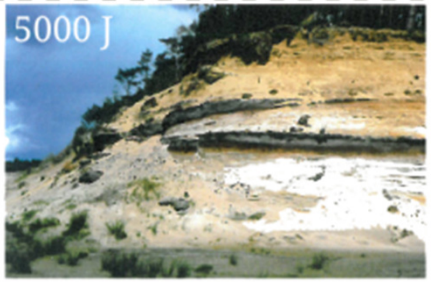

VOORTDURENDE LANDSCHAPPELIJKE VERANDERING

DE SCHELDE: EEN DYNAMISCHE RIVIER MET EEN DELTA/ESTUARIUM…

- Schelde als **blauwe** draad door het gebied
  - loop meerdere keren verlegd
  - wisselwerking land - rivier – zee
- Geologisch relatief jong
- Vlak en open gebied - “Delta/estuarium”
- “Man made geology” – cultuurlandschap

IN DE GESCHIEDENIS AANTAL GROTE INGREPEN DOOR DE MENS

- Romeinse landbouw techniek
- Dijkenbouw 1000 jaar geleden
- Ontbossing op de zandgronden
- Moernering 600 jaar geleden
- Eeuwenlang militaire conflicten
- Waterstaatkundige werken

Hierdoor natuurlijke processen verstoord en een boeiende unieke mix van geologie en cultuurhistorie ontstaan

GEOPARK SCHELDE DELTA

DE SCHELDE: EEN DYNAMISCHE RIVIER MET EEN DELTA/ESTUARIUM…

- Schelde als **blauwe** draad door het gebied
  - loop meerdere keren verlegd
  - wisselwerking land - rivier – zee
- Geologisch relatief jong
- Vlak en open gebied - “Delta/estuarium”
- “Man made geology” – cultuurlandschap
- Water als
  - vijand (verdronken oorden en verloren land)

GEOPARK SCHELDE DELTA

DE SCHELDE: EEN DYNAMISCHE RIVIER MET EEN DELTA/ESTUARIUM…

- Schelde als **blauwe** draad door het gebied
  - loop meerdere keren verlegd
  - wisselwerking land - rivier – zee
- Geologisch relatief jong
- Vlak en open gebied - “Delta/estuarium”
- “Man made geology” – cultuurlandschap
- Water als
  - vijand (verdronken oorden en verloren land)
  - vriend (visserij, getijdenmolens, havens, toerisme);

DE SCHELDE: EEN DYNAMISCHE RIVIER MET EEN DELTA/ESTUARIUM…

- Schelde als **blauwe** draad door het gebied
  - loop meerdere keren verlegd
  - wisselwerking land - rivier – zee
- Geologisch relatief jong
- Vlak en open gebied - “Delta/estuarium”
- “Man made geology” – cultuurlandschap
- Water als
  - vijand (verdronken oorden en verloren land)
  - vriend (visserij, getijdenmolens, havens, toerisme);
- Gevoelig voor gevolgen klimaatverandering

GEOPARK SCHELDE DELTA i.o.

RISICO OP OVERSTROMING

HOOGTEKAART

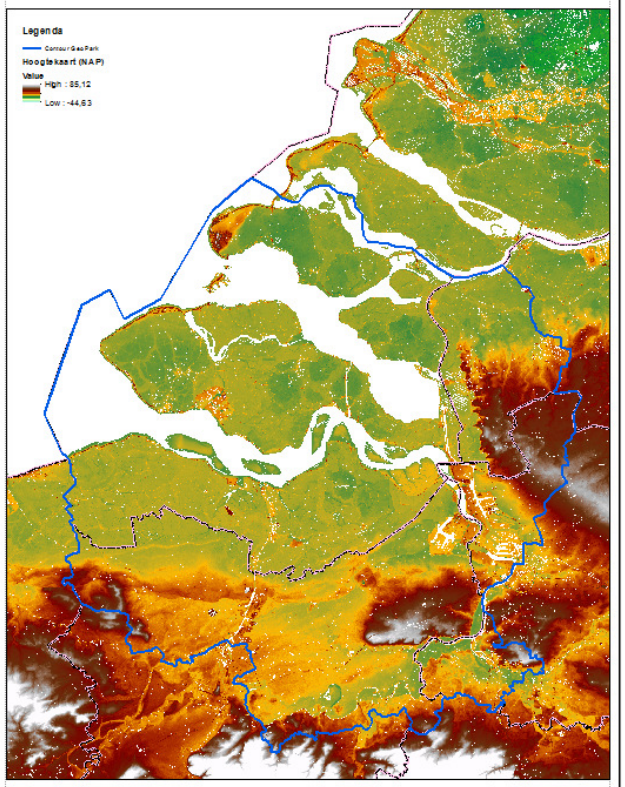

+0 NAP (+2,33 TAW)

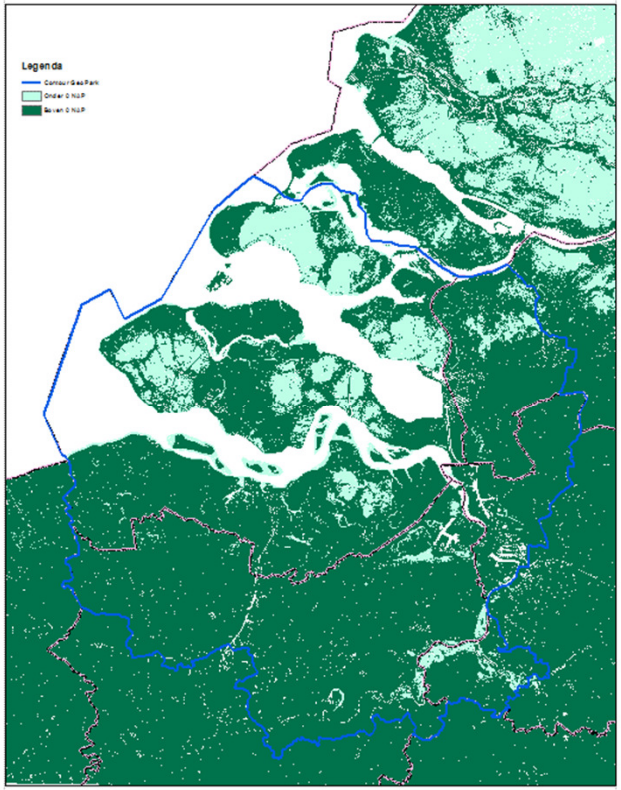

+1 NAP (+3,33 TAW)

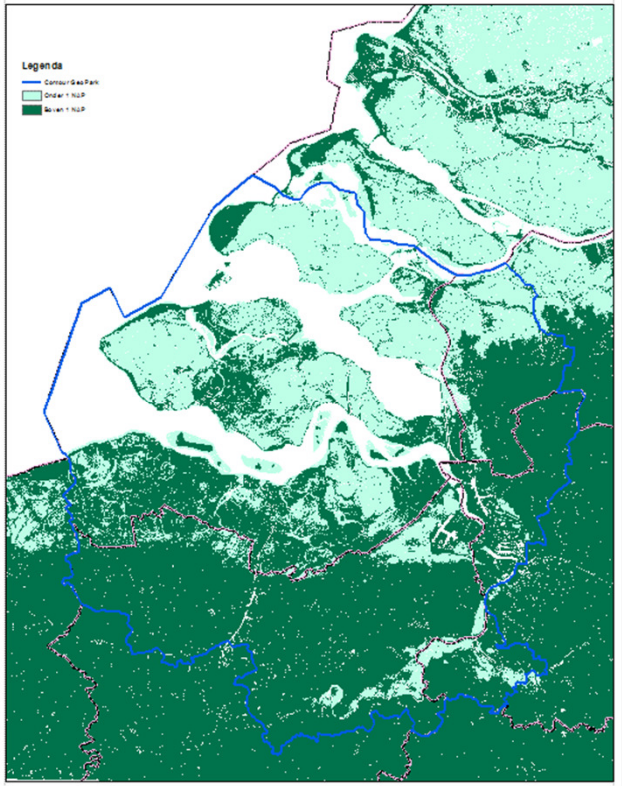

GEOPARK SCHELDE DELTA i.o.

RISICO OP OVERSTROMING

+2 NAP (+4,33 TAW)

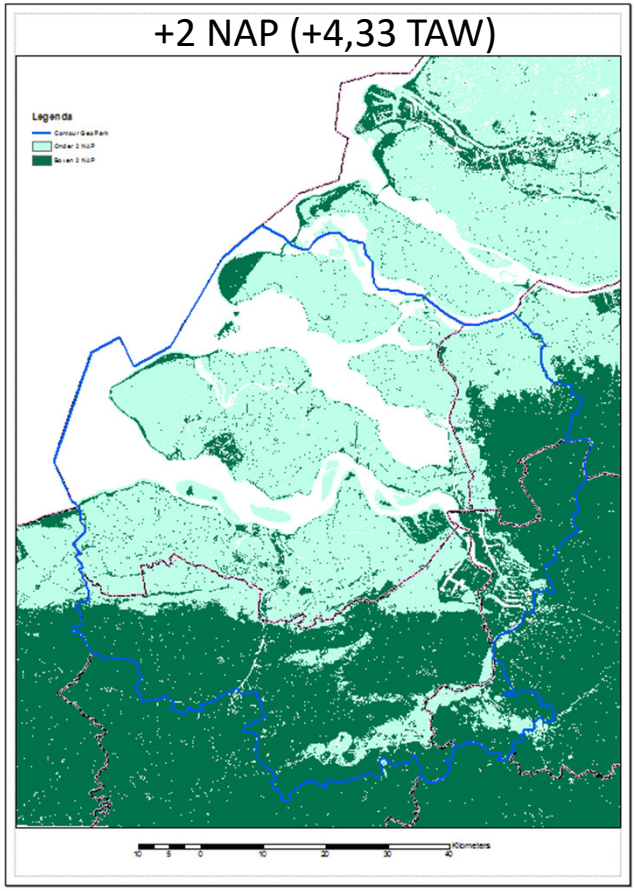

+3 NAP (+5,33 TAW)

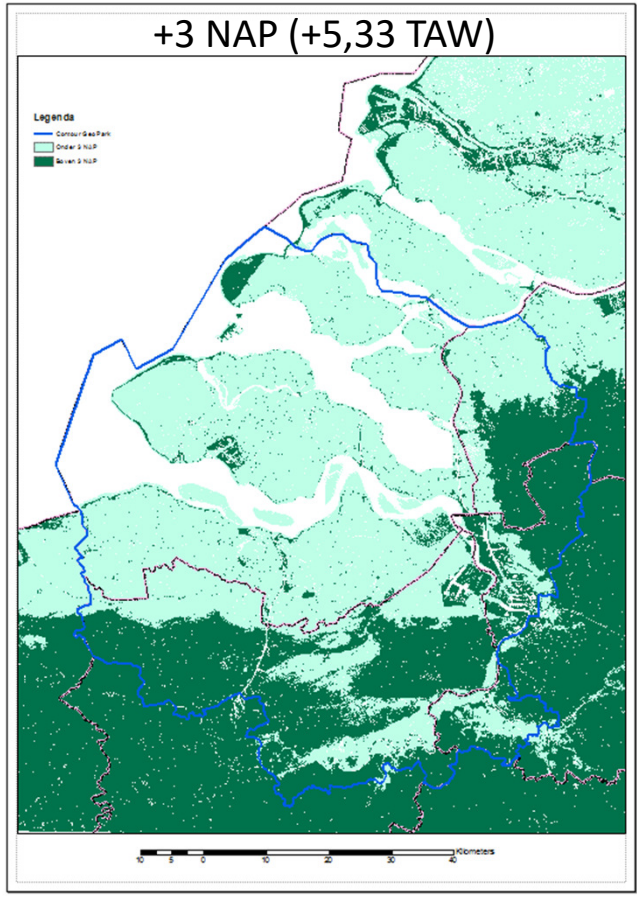

+4 NAP (+6,33 TAW)

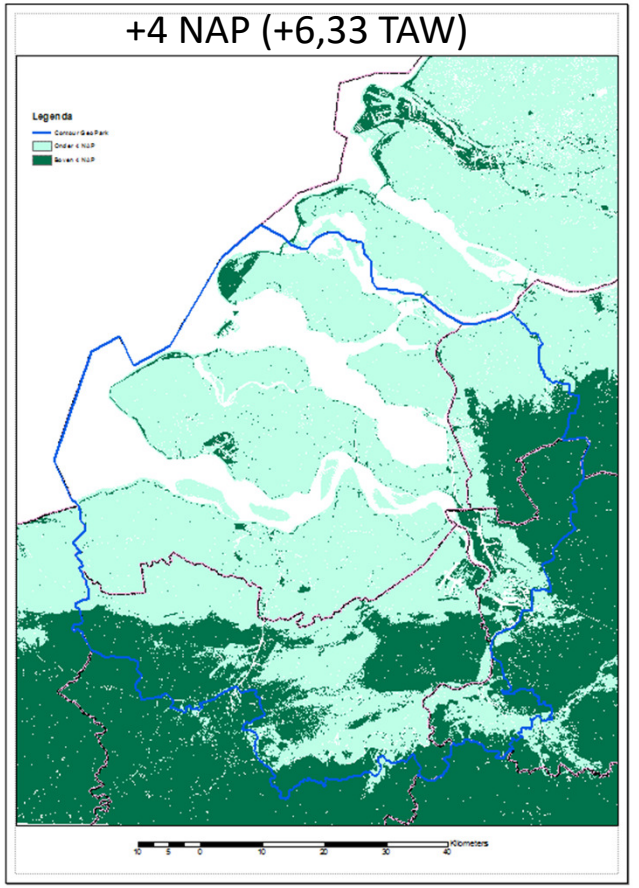

GEOPARK SCHELDE DELTA i.o.

PROJECTGEBIED SCHELDE DELTA

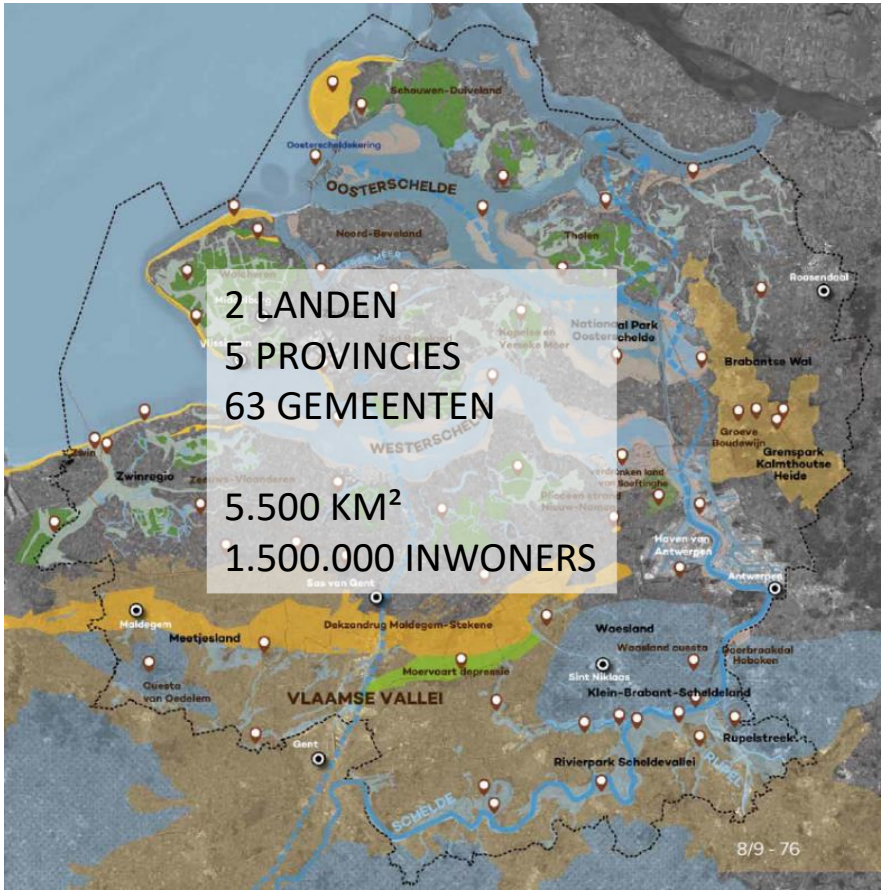

Provincie Antwerpen
Antwerpen
Boom
Bornem
Essen
Hemiksen
Kalmthout
Kapellen
Niel
Puurs-Sint-Amands
Rumst
Schelle
Stabroek
Willebroek
Zwijndrecht

Provincie Oost-Vlaanderen
Assenede
Berlare
Beveren
Buggenhout
Dendermonde
Destelbergen
Eeklo
Evergem
Gent
Hamme
Kaprijke
Knesselare (Aalter)
Kruibeke
Laarne
Lievegem
Lochristi
Lokeren
Maldegem
Moerbeke-Waas
Sint-Gillis-Waas
Sint-Laureins
Sint-Niklaas
Stekene
Temse
Waasmunster
Wachtebeke
Wetteren
Wichelen
Zele
Zelzate

Provincie West-Vlaanderen
Knokke-Heist
Damme

Provincie Noord-Brabant
Bergen op Zoom
Roosendaal
Steenbergen
Woensdrecht

Provincie Zeeland
Borsele
Goes
Hulst
Kapelle
Middelburg
Noord-Beveland
Reimerswaal
Schouwen-Duiveland
Sluis
Terneuzen
Tholen
Veere
Vlissingen

GEOPARK SCHELDE DELTA i.o.

PROJECTGEBIED SCHELDE DELTA

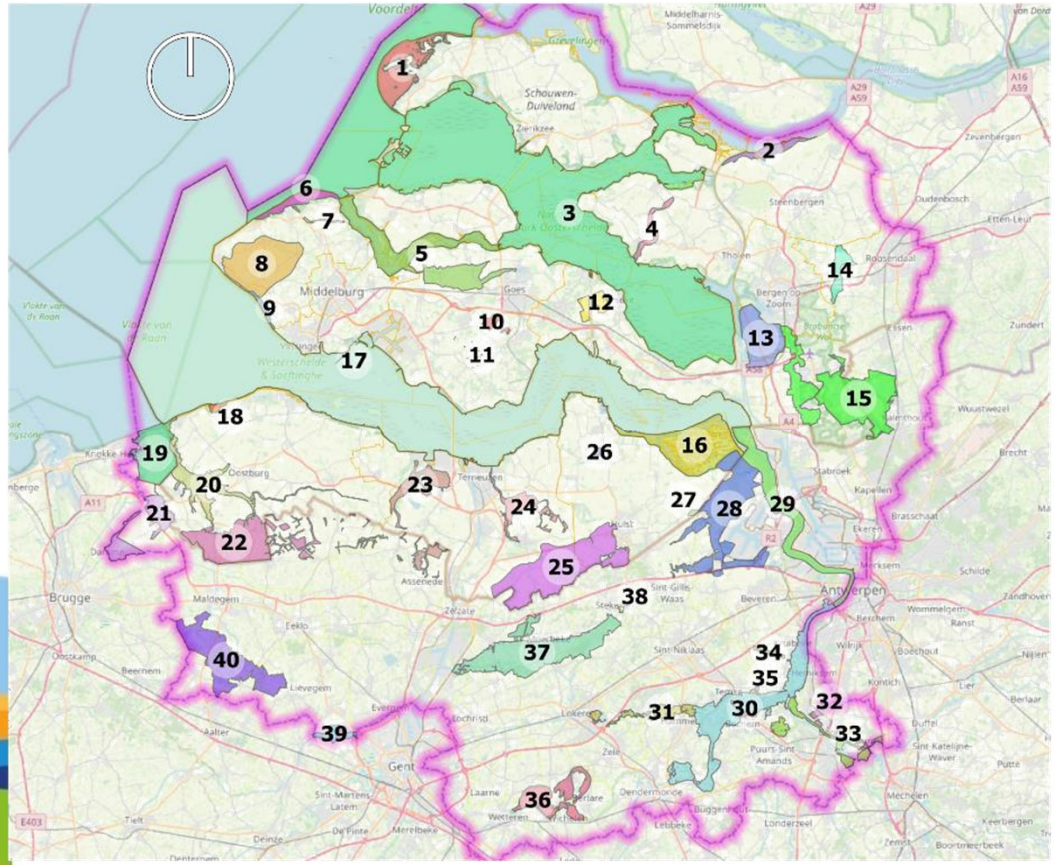

- Grenzen:
  - Basis geologisch = Schelde-invloed (incl. centrale deel Vlaamse Vallei + wanden)
  - Administratieve grenzen: meestal gemeentegrens
  - Afwijkingen:
    - Stedelijke agglomeraties Gent, Antwerpen en Knokke-Heist er uit gelaten
    - Prefusiegrens Knesselare-Aalter
    - Damme historische Zwingrens genomen

GEOPARK SCHELDE DELTA i.o.

PROJECTGEBIED SCHELDE DELTA

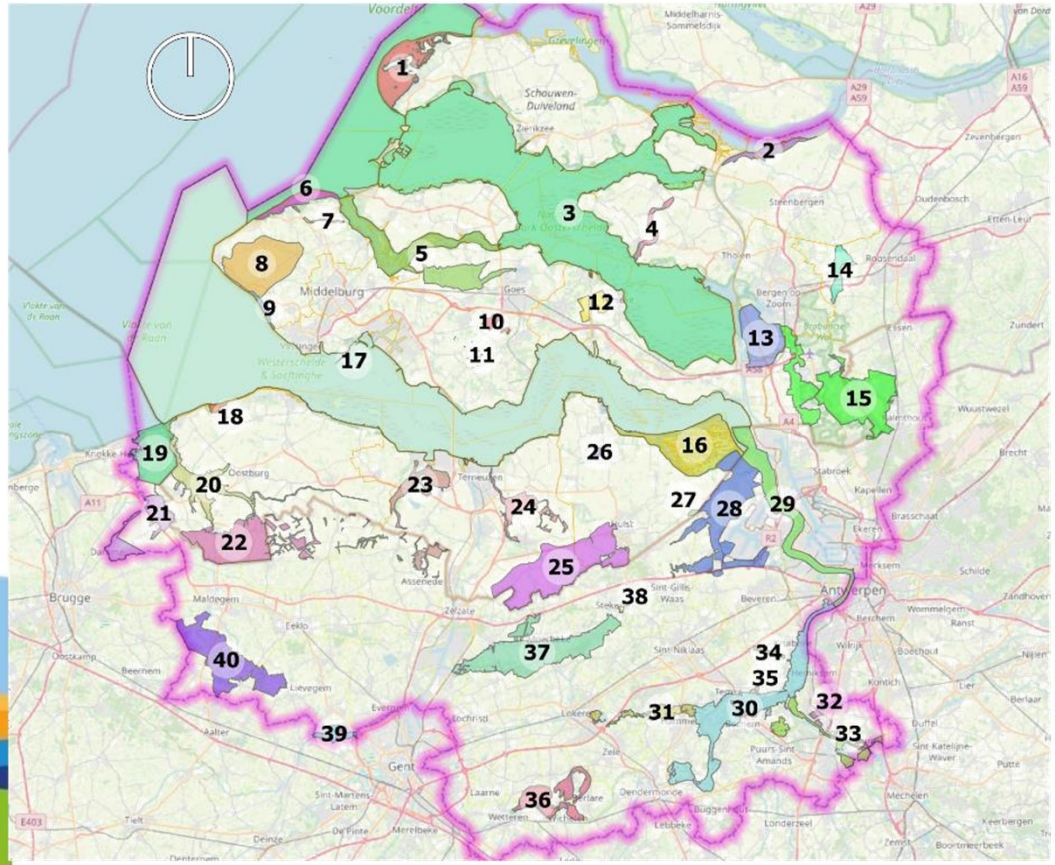

- 40 belangrijkste geosites
- Verspreid over het hele gebied
- Die een vorm van bescherming kennen
- Soms grote eenheden (bijv. Westerschelde), soms kleinere (Stekene Steengelaag)
- Nog vele andere kleine sites waarmee gewerkt kan worden
- Enkele zijn grensoverschrijdend (Zwin, Brabantse Wal/Kalmthoutse Heide)
- Infofiche per site met basisinformatie en wetenschappelijk correcte en begrijpbare basis voor infoborden edm

GEOPARK SCHELDE DELTA i.o.

PROJECTGEBIED SCHELDE DELTA

Geosite·n°36¤	**Paleomeanders·Kalkense·Meersen·en·Berlare**¶ ¤ De·mooiste·laatglaciale·meandersbochten·in·de·Scheldevallei,·met·kronkelwaardruggen·in·de·binnenbochten·en·een·geschiedenis·van·turfwinning·in·de·met·veen·opgevulde·restgeulen¤
¶ *Figuur·36-1:·Kaart·van·Geopark·Schelde·Delta.·Paleomeanders·Kalkense·Meersen·en·Berlare·is·nummer·36.*¤	**Scientific·importance**·¶ Paleomeanders·en·kronkelwaardruggen·komen·op·meerdere·plaatsen·in·de·Scheldevallei·voor,·maar·zijn·meestal·afgedekt·door·een·dik·pakket·rivierafzettingen,·waardoor·ze·aan·het·oppervlak·niet·meer·te·zien·zijn.·Hier·zijn·de·meanderbochten·uitzonderlijk·mooi·ontwikkeld,·plaatselijk·goed·bewaard.·Bovendien·zijn·de·kronkelwaardruggen·in·de·meanderlus·van·Berlare·nog·goed·zichtbaar·aan·het·oppervlak,·omdat·het·kleidek·op·zekere·afstand·van·de·huidige·Schelde·minder·dik·is.·De·plassen·die·ontstonden·door·turfwinning,·benadrukken·deze·vorm.·Dit·maakt·van·deze·geosite·de·mooiste·locatie·in·Vlaanderen·om·meanderwerking·aan·een·publiek·te·laten·zien,·zowel·op·kaart·als·in·het·landschap.·¶ In·de·alluviale·vlaktes·zijn·veensequenties·bewaard·binnen·afgesneden·Scheldegeulen,·waarin·het·grootste·deel·van·het·Holoceen·vertegenwoordigd·is.·Deze·bieden·de·kans·om·de·ecologische·geschiedenis·van·het·gebied·te·onderzoeken.·¶ De·zandige·hoogtes·binnen·de·vallei·vormden·in·het·verleden·trekpleisters·voor·menselijke·activiteiten·en·zijn·dus·van·groot·archeologisch·belang·(cf.·beschermde·prehistorische·site·Bergenmeersen;·Romeinse·site·Wijmeersen,·Middeleeuwse·motte·Bergenmeersen).·¤
Municipality¶ ¤	Berlare,·Laarne,·Wetteren,·Wichelen¤
Province·and·country¶ ¤	Oost-Vlaanderen,·Belgium¤

- 40 belangrijkste geosites
- Verspreid over het hele gebied
- Die een vorm van bescherming kennen
- Soms grote eenheden (bijv. Westerschelde), soms kleinere (Stekene Steengelaag)
- Nog vele andere kleine sites waarmee gewerkt kan worden
- Enkele zijn grensoverschrijdend (Zwin, Brabantse Wal/Kalmthoutse Heide)
- Infofiche per site met basisinformatie en wetenschappelijk correcte en begrijpbare basis voor infoborden edm
- Idem voor cultuurhistorisch sites in de maak

DOEL: EEN ‘MICHELIN-STER’ VOOR UNIEKE GEOLOGIE EN LANDSCHAP

- Geopark Schelde Delta is/wordt een **KEURMERK**;
- Netwerk van partners oprichten met status van **UNESCO GLOBAL GEOPARK**;

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Nederlands Forum
UNESCO
Global Geoparks

GEZAMENLIJK GAAN VOOR HET UNESCO GEOPARK KEURMERK

INTENTIEVERKLARING GEOPARK SCHELDE DELTA
28 NOVEMBER 2019

Op weg naar een grensoverschrijdend Geopark Schelde Delta

SCHELDE DELTA
UNESCO GLOBAL GEOPARK

INITIATIEFNEMERS

Provincie Oost-Vlaanderen · Provincie Noord-Brabant · Provincie Zeeland · Provincie Antwerpen

PARTNERS

Breidt verder uit…

DOEL: EEN ‘MICHELIN-STER’ VOOR UNIEKE GEOLOGIE EN LANDSCHAP

- Geopark Schelde Delta is/wordt een **KEURMERK**;
- Netwerk van partners oprichten met status van **UNESCO GLOBAL GEOPARK**;
- Behoud van eigen identiteit van partners;
- Geologie en geomorfologie zorgen voor extra laag in verhaal;
- Stimuleert grensoverschrijdende samenwerking;
- Kans voor duurzaam (geo)toerisme en spreiding van toerisme;
- Aandacht voor klimaatopgave in context vanuit het verleden;

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Nederlands Forum UNESCO Global Geoparks

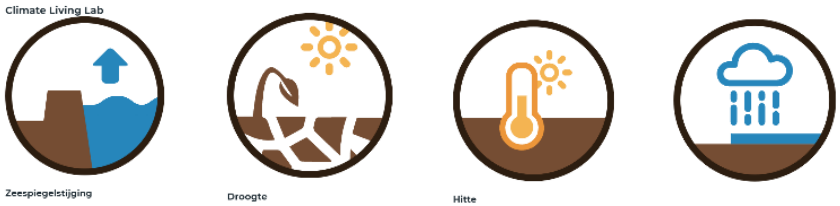

DOEL: EEN ‘MICHELIN-STER’ VOOR UNIEKE GEOLOGIE EN LANDSCHAP

- Draagt bij aan (inter)nationale bekendheid en uitstraling;
  - vergroot toegang tot (Europese) fondsen
- Aandacht voor klimaatopgave in context vanuit het verleden (link met SDG’s);
- Inwoners bewust maken van het unieke van het landschap waarin zij leven
  - => trots op worden
  - => zorgzamer mee omgaan
- Ook het beleid in zijn keuzes bewust deze component meenemen in de besluitvorming

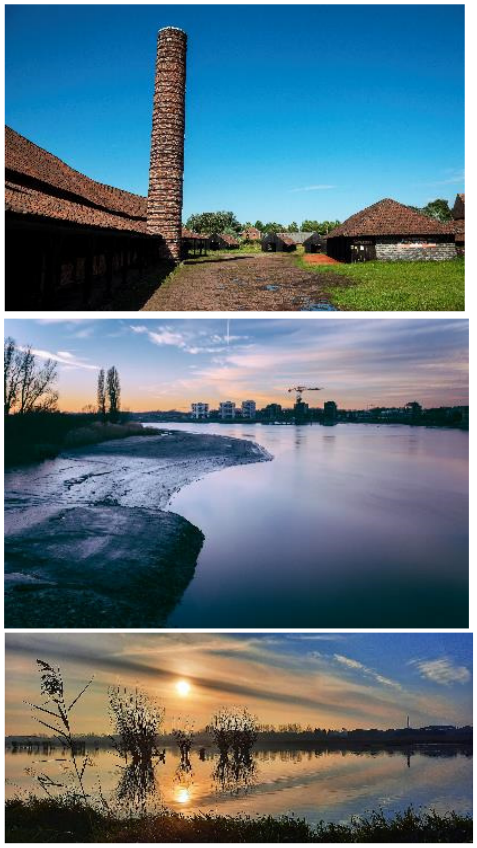

GEOPARK SCHELDE DELTA i.o.

ORGANISATIESTRUCTUUR

fase van kandidaatstelling tot aan oprichting juridische entiteit

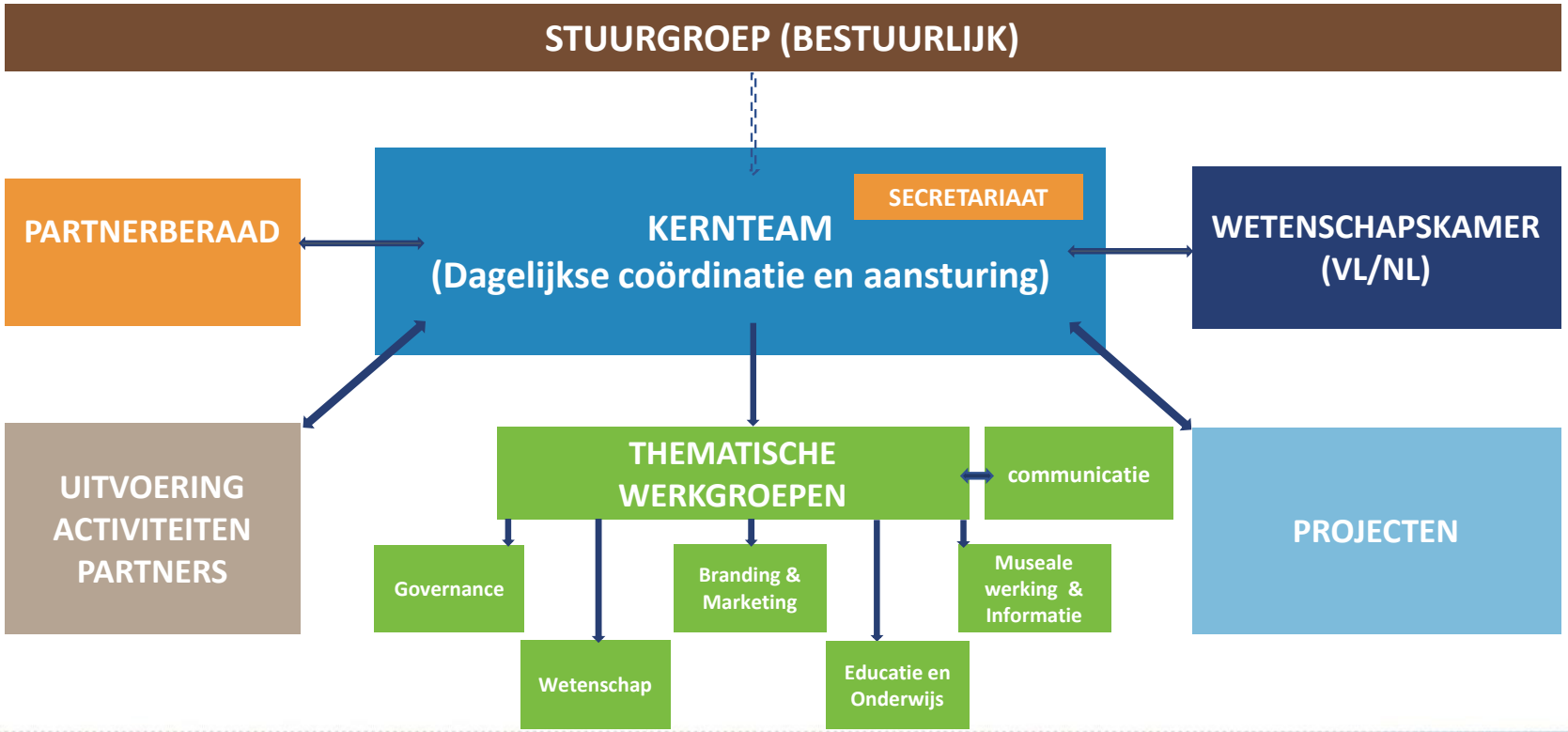

GEOPARK SCHELDE DELTA

SITES KENBAAR MAKEN DOOR INFOBORDEN

SITES KENBAAR MAKEN DOOR PRESENTATIES EN EVENEMENTEN

SITES KENBAAR MAKEN DOOR BRANDING EN MARKETING

SCHELDE DELTA
UNESCO GLOBAL GEOPARK

GEOPARK SCHELDE DELTA

WOLFIJZERS EN SCHIETGEWEREN

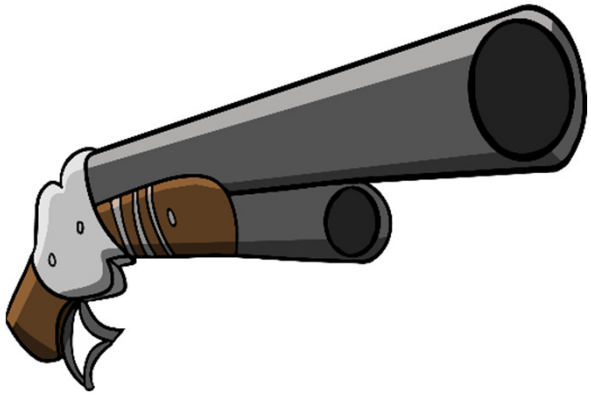

- Heel groot gebied en transnationaal
- Heel veel gemeenten, partners edm te overtuigen
- Grote diversiteit aan medewerkers/partners met eigen verwachtingen en invullingen
- Covid vertraging
- Bidbook is zware kost om op te maken
- Vergt tijd voor realisaties op terrein zichtbaar worden
- Hoge verwachtingen van VUC & NFUGG
- Tijd !!!

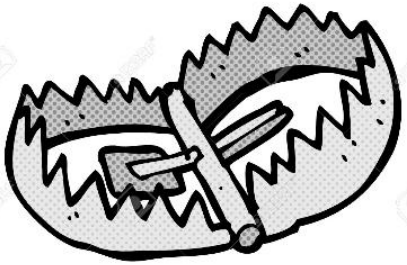

www.scheldedelta.eu

LinkedIn: Geopark Schelde Delta / #scheldedelta

YouTube: Geopark Schelde Delta